
Dabóczi Mihály életműve

A XX. századi magyar szobrászat egyik jelentős alakja, Dabóczi Mihály az erdélyi Marosszentkirályon született 1905. március 29-én. Középiskolai tanulmányait a marosvásárhelyi református kollégiumban végezte. Felismerve tehetségét, rajztanára, Gulyás Károly foglalkozott vele. Már korai alkotásai fejlett formaképzéséről tanúskodtak. Ezen időszakból fennmaradt a *Quasimodo-fej*, az *Imádkozó leány* domborműve és az 1927-ben kőrtэфából faragott *Hálólhúzó*. 1929-ben szakított a művészi fejlődés szempontjából kilátástalannak tűnő kisebbségi vidéki élettel. Budapestre jött, és Orbán Antal műtermében vállalt munkát. 1930-ban felvették a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Kisfaludi Strobl Zsigmond volt a tanára.¹ A harmincas évek közepén készített szénrajzai (*férfi és női aktok*, *Marokszedő*) biztos anatómiai tudását mutatják. Tanulmányai befejezését követően 1935–38 között Kisfaludi Strobl tanársegéde a főiskolán.

Az 1936-ban készült *Vágy*, illetve az 1938-ban mintázott *Reggel* női aktján még érezhető Kisfaludi Strobl stílusa. Ez a hatása azonban csak érintőleges, további alkotásait nem jellemzi. Már tanulóévei alatt kialakította saját, egyéni hangvételt. Ezt igazolja a harmincas évek elején gipszből mintázott első *önarcképe* is. Az 1930-as évek közepétől Medgyessy Ferenc alkotói stílusa volt hatással művészetére.² Formanyelve egyszerűsödött, műveinek belső tartalma erőteljesebbé vált. A korszak divatos stílusirányzata, a neobarokk sem fiatalon, sem később nem kísértette meg.

Még főiskolásként, 1932-ben szerepelt először kiállításon.³ Ezt követően több ízben résztvevője rangos fővárosi tárlatoknak. Elismerést aratott két sport tárgyú alkotásával is. Az 1932 körül mintázott életnagyságú álló férfi aktja, a *Pihenő atléta* pontos anatómiai tudást tükröző remek portré (elpusztult a második világháború alatt). A *Futó* fiúaktja rajtpisztoly hangjára váró, startra kész fiatal versenyzőt ábrázol. Az atléta alakjában szinte feszül a robbanékony energia, tekintetében érezhető a rajt előtti összpontosítás. Az életnagyságú alkotás 1933-ban a Székesfőváros szoborpályázatán oklevelet nyert.⁴ Dabóczi maga is sportember volt: 1932-től az ötvenes évek végéig versenyszerűen vívott. (Későbbi sport-témájú alkotásai közül kiemelkedik *dr. Gerentsér László*,⁵ valamint *Italo Santelli* síremléke.)

Nyírbátorban 1935-ben avatták fel az *országzászlót*, amelynek terveit Barna János és Dabóczi Mihály készítette. A talapzatot díszítő négy bronz dombormű (*Észak, Dél, Kelet, Nyugat*) Dabóczi alkotása volt. 1945 után a domborműveket eltávolították, további soruk ismeretlen. Az ötvenes években méltatlan állapotba került országzászlót 1994-ben újjították fel. Dabóczi hiányzó domborművei helyére 1993-ban Kiss György készített új reliefeket.⁶

Az 1930-as években több változatban töviskoszorús *Krisztus-fejet* ábrázoló bronzérmekeket mintázott, amelyek megrázó drámaisággal ábrázolják a haldokló Jézust. A harmincas évek közepén több kiváló portrét készített (*Kendős lány*, *Mónus Kovács Lajos*, *Női fej*, *Székely leány*). Egyik legjelentősebb alkotása az 1935-ben mintázott *Bámézkodó fiú*, amelyet a Káldy-díjjal tüntették ki. (A szobrot 1978-ban bronzba öntötték, és a budapesti József Attila lakótelep egyik parkjában állították fel.)⁷ 1936-ban megkapta a Képzőművészeti Főiskola Ferenczy István szobrászati díját és a Szinyei Társaság pénzjutalommal járó elismerését. Nagy sikerű alkotása a *Fürdőző nő* klasszikus szépségű alakja (mészkőbe faragott változatát 1958-ban *Higiéncia* néven a nagykőrösi kórház parkjában

állították fel). Formanyelve egyszerűsödött, művei belső tartalma erőteljesebbé vált. Az 1937-ben mintázott életnagyságú *Halász* fiúalakja szemében, Syposs Zoltán szerint „ott ragyog a zsákmányszerzés ősi öröme”.⁸

Sárospatakon a Református Kollégium főbejárata utáni belső árkados rész falán tíz bronz dombormű található, amelyek mindegyike a hazai reformáció témaköréhez kötődik. Közöttük Dabóczi Mihálynak két alkotása található.⁹ 1936-ban avatták fel a *Gályarabok* 85×52 centiméteres reliefjét. Az alkotás a gályarab magyar protestáns prédikátoroknak állít emléket, akiket 1676-ban Ruyter holland tengernagy szabadított meg a fogságból. A bronzból öntött alkotáson expresszív erővel jelenik meg az evezőt húzó rabok szenvedése. (A mű egy-egy bronz másodpéldánya a budapesti Ráday Kollégiumban, illetve a svájci Aarau református gyülekezeti házában található.) Másik alkotását, a *Bujdosó pataki diákok* domborművét 1938-ban helyezték el. Ezt a művét a markáns erő helyett inkább historizáló stíluselemek jellemzik. A domborművön elűzött protestáns diákok kézi kocsin viszik magukkal legféltettebb vagyontárgyaikat: könyveiket és egy sajtógépet.

A hajdüböszörményi Református Bocskay Gimnázium számára 1937-ben három műalkotást készített: két, nemesen egyszerű kivitelű első világháborús emléktáblát és mellszobrot *Baltazar Dezső* református püspökről.¹⁰ A mellszobornak néhány év múlva nyoma veszett. Valószínűleg 1944-ben pusztult el, amikor először német és magyar, majd szovjet és román katonaság beszállásolás céljából vette átmenetileg birtokba az épületet.¹¹

A komlói Bányász-templomban 1937-ben a bányászok védelmezője, *Szent Borbála* alumíniumból öntött szobrát állították fel.¹² Borbála légiésen karsú alakja koronát visel, bal lábánál bástya. Az ég felé tekintő arca szinte földöntúli könnyedséget ad az alkotásnak. A komlói templomban felállított szobor másodpéldányát 1939-ben a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia parkjában a tűzérek védőszentjének szobraként avatták fel. (A szobrot 1945 után lebontották,¹³ a Budapest Galéria raktárából az 1980-as évek közepén a tápiószentmártoni idősek otthona parkjába került.)

Dabóczi Mihály 1938–39-ben egy évet ösztöndíjjal Rómában tölthetett. Olaszországi tartózkodása rendkívül erőteljes hatással volt művészetére. Leginkább Donatello ragadta meg érdeklődését.¹⁴ 1939. májusban a római Bragaglia Galériában rendezett tárlaton az ugyancsak Olaszországban alkotó Gáborjáni Szabó Kálmán és Mágori Vargha Béla festményei mellett, tíz alkotása szerepelt. Egy olasz napilap az *Ahítat* mellszobrának fényképét közölte.¹⁵ A karakteres portré zárt megjelenését elegánsan oldja a nő imádkozásra összetett keze. Szülőföldjének hangulata érződik a *Pásztorfiú* botjára támaszkodó mellszobrán, a *Favágó* és a *Nyilazó magyar* című alkotásán.¹⁶

A harmincas évek második felében és a negyvenes évek elején művészetére a modern formák mellett egyaránt hatottak a székely népi gyökerek és a római iskola stílusirányzata. Az 1939-ben készített 53 centiméter magas, *Hit* terrakotta domborművén a keresztre feszített Krisztus látható, a háttérben két angyallal. A keresztfé mellett rózsafüzérrel imádkozó asszony és kezében keresztet tartó székely férfi térdel. Az 1940-ben készített *Jó pásztor* szobrán mezítlábas havasi pásztorgyerek féltőn öleli magához a hozzá bújó kis bárányát. A keresztény hit és a Biblia Jézust tekinti a Jó pásztornak. Az a tény, hogy Dabóczi alkotásán székely pásztorfiú jelenik meg, kevésbé szokványos, de emberközeli ábrázolásmódjával híven közvetíti a téma bibliai jelentését. Az alkotás sikert aratott az 1942-ben tartott XXIII. Velencei Biennálén,¹⁷ ahol „eleven hatású, magyaros kifejezésű” alkotásként méltatta Gerevich Tibor.¹⁸ Az 1940-es évek elején mintázott *Mária a gyermek Jézussal* kompozíciója Mária mezítlábas ülő alakját ábrázolja fején glóriával, ölében kiseddel. A patinázott gipszből készült kisméretű alkotáson egyszerre van jelen az erő, a hit és a harmónia.

1940-ben *Domján Elek* evangélikus püspöknek a nyíregyházi Északi temetőben lévő sírjára a főpap életnagyságú mellszobrát készítette el márványból.¹⁹ Az alkotást maga a művész is egyik legsikerültebb portréjának tartotta.

Nyírvasvári számára 1941-ben országzászlót készített, rajta az 1848-as márciusi ifjak egyik vezéralakja, *Vasvári Pál* 1940-ben mintázott domborművével. Az országzászlót később lebontották. A Vasvárit ábrázoló bronz relief 1988-ban a település általános iskolájában kapott helyet. A domborművet 2012-ben a Vasvári Pál Emlékház falára helyezték fehérmárvány keretben.²⁰

Az Egyetemi templom melletti papnevelde épületének falán 1941-ben avatták fel a Dabóczi Mihály készítette *Prohászka Ottokár* utcajelző emléktáblát.²¹ A kb. 80×120 centiméter méretű álló téglalap alakú, mészkőből faragott emléktáblán mélyített felületen a püspök profil-domborműve volt látható. Az alkotást a klasszikus egyszerűsége törekvő, ugyanakkor markáns ábrázolásmód jellemzi. Budapest 1944–45-ös ostroma alatt az emléktábla megsérült, maradványait 1972-ben lebontották.²² A Prohászka-dombormű 1941-ben szerepelt a Múbarát belvárosi kiállítóhelyiségében és a Múcsarnokban tartott arcképkiallításon.²³ A mű gipsz másolata Dabóczi 1979-ben Baselban rendezett tárlatán volt látható,²⁴ egy további másolat 1981-ben a római Pápai Magyar Intézet épületébe került.²⁵

A *Hálólánc* alakját 1941-ben készítette el terrakottából, egy korábbi fából faragott változat alapján. Az alkotás erőteljes, határozott formai elemekkel ábrázolja a súlyos hálóját meggörnyedten húzó, nemezspakás férfi erőfeszítését. Ehhez a témakörhöz kapcsolódik az 1942-ben gipszből mintázott *Halászfű*, aki a lába közé fogva próbálja megtartani a hatalmas kifogott halat. Erőteljes életkép, a zsáner-kompozíciók gyakran negédes hangvétele nélkül.

Az 1941. január–februárban, Pécsen rendezett Művészeti Heteken a *Férfi fej* és az *Áhítat*, valamint a *Parasztleány* márványszobra szerepelt.²⁶ 1941 májusában a Múbarátok csoportkiállításán arattak sikert kisplasztikái. A korabeli kritika műveinek zárt tömegekbe kényszerített, de mindjobban feszülő erejét méltatta.²⁷ A Nemzeti Szalonban 1942 őszén rendezett csoportos kiállításon vett részt,²⁸ 1943. januárban tizennyolc alkotásából nyílt kiállítása a Múbarátoknál.²⁹

Egyik legsikeresebb köztéri alkotása szülőföldjéhez kötődik. Az 1940-ben visszatért Marosvásárhely felkérésére *Kőrösi Csoma Sándor* szobrát készítette el. Először mellszobor formájában örökölte meg a világot,³⁰ de hamarosan kiderült, van anyagi lehetőség egész alakos emlékműre is. A másfélszeres életnagyságú alkotás küldetésére felkészült, tudós diákként ábrázolja Kőrösi Csomát. Diákos tógája alatt székely viselet, kezében vándorbot és könyv. A historikus sablonokat mellőző szobor nemesen egyszerű emléket állít a világhírű Ázsia-kutatónak. A szobrot 1943. szeptember 26-án avatták fel.³¹ Az alkotást az 1944 őszén bevonuló románok ledöntötték, több helyen megsérült, a feje összetört. Amikor Dabóczi 1958-ban Erdélyben járt, újramintázta a fejet, és segített kijavítani a szobrot, amely jelenleg az egykori katolikus gimnázium épülete előtt áll.

A második világháború alatt, 1941-ben készített *Háború* című bronzérmének előlapján két, bombákat szóró repülőgép látható. A hátlapon sírkeresztekkel zsúfolt völgy fölött halálmadarak köröznak. Az éremre nem kellett felirat: expresszív, nyers erővel jelenik meg rajta a háború halált hozó apokaliptizise. 1944 tavaszán már Dabóczi is be kellett vonulnia. 1945-ben szovjet fogságba esett. A romániai Iasi melletti gyűjtőtáborba kerülve megpróbált rajzolni és mintázni. Művészi tehetsége és az orosz táborparancsnok jóindulatának köszönhetően 1945. december végén hazatérhetett Budapestre.

1947–48-ban egykori főiskolai évfolyamtársával, Győri Dezsővel közösen egy szobrot és tíz domborművet készített az 1948-ban épült kaposvári jezsuita rendház számára.³² Az

épület homlokzatára *Loyolai Szent Ignác* életnagyságúnál nagyobb méretű alakja került. A jezsuita rend megteremtőjét papi ruhában, bal kezében az alapításra utaló okirattal örökítették meg. A főbejárat két oldalán kapubélletként elhelyezett öt-öt dombormű közül négy a *győri, a nagyszombati, a pécsi, a kolozsvári jezsuita templomot és rendházat* ábrázolja. A további hat relíeffe híres magyar jezsuiták – *Hell Miksa, Pázmány Péter, Tomcsányi Lajos, Pray György, Káldi György, Katona István* – domborműves portréja került. A római iskola letisztult formavilágát tükröző alkotások harmonikusan illeszkedtek az épület modern stílusához. A szerzetesrendek 1950-ben történt feloszlata után az épületet más célra használták. Loyolai Szent Ignác szobrát a szomszédos Szent Imre-templom kertjébe helyezték át, a domborműveket bevakolták. Az 1980-as évek végén kibontatták a relíeffeket, amelyek ismét eredeti szépségükben láthatók helyükön.³³

1948-ban *Krisztus-fejet* ábrázoló, 15×15 centiméteres terrakotta plakettet mintázott, amelyen balra tekintő szakállas férfarc előtt egyszerű kereszt látható. A fordulat éve, 1948 után Dabóczi számára megnehezedett a művészi pálya. Azon kevés magyar művész közé tartozott, aki 1945 után nem készített szobrot Sztálinról, Leninről, felszabadulási vagy szovjet emlékművet sem mintázott. Szókimondó természetével nem sok támogatót szerzett a művészeti élet hivatalos irányítóinak körében. Komolyabb köztéri megbízást alig kapott.

Szerencséjére az egyik kedvelt témáját adó sport az 1940-es évek végétől kiemelt állami támogatottságot élvezett Magyarországon. 1947-ben tisztviselői állást vállalt a Ganz Vagon- és Gépgyárban, amelynek sportegyesületében vívott. Ennek emlékét őrzi dr. *Marosi Miklósról* 1947-ben készített bronzplakettje.³⁴ 1949-ben *Kitörés* címmel készített vívószobrot, 1951-ben mintázta gipszből a *Vívó*, továbbá terrakottából az *Úszónő*, illetve a *Röplabdázó lány* alakját (utóbbi művét porcelán változatban sokszorosították). Alkotásain érezhető, hogy olyan valaki készítette a műveket, aki maga is versenyszerűen sportolt. 1952-ben sporttársa, *Klell Kálmán* vívó (civilben fotóművész) gipszportréját készítette el.

A sport-szobrok és néhány szoborpályázat (*Hunyadi János, Dózsa György, Ady Endre*) mellett, az 1950-es években több portrét mintázott családtagjairól, illetve *önarcképet* magáról. Elkészítette *Csokonai Vitéz Mihály, Apáczai Csere János* és *Vörösmarty Mihály* mellszobrát. Mintázott néhány karakteres állatszobrot (*Verekedő kakasok*). Az Ernst Múzeumban 1956-ban tartott gyűjteményes kiállításán ötvenöt alkotása reprezentálta addigi életművét.³⁵

A 1956-os forradalom bukása utáni hangulata több alkotásán látszik. Az 1957-ben mintázott *Félelem* terrakotta kisplasztikáján jól érezhető a megtorlások légköre.

1957-ben született egyik kisplasztikai remeklése, a bronzból öntött *Kis lovas*. A kompozíció különlegessége, hogy nem a ló határozza meg a dinamikát, hanem a rajta ülő kisfiú, akiről a kedves esetlenség mellett sugárzik az erő, az akarat. Kár, hogy e remek alkotás nagyméretű, köztéri kivitelezésére nem került sor.

A gödöllői temetőbe egy orvosprofesszor felkérésére, 1959-ben nagyméretű *feszületet* készített. Az alkotás elemi erővel jeleníti meg a keresztre feszített Krisztus kínhalálát. Jézus alakjában ugyanakkor a szenvedés mellet már jelen van a feltámadás reménye.

Az 1950-es évek közepén meginduló lakótelep-építésekhez kapcsolódóan Kazincbarcán, a város főútján álló házakra 1955-ben a *Tavaszi, a Nyár* illetve az *Ősz* samottos terrakottából készült domborműveit mintázta.³⁶ Budapesten a Kerepesi úti lakótelepen öt művét állították fel, amelyek a szocreál üres sematizmusán túllépő, étellel teli alkotások. 1956 nyarán két kútszobra (*Kisfiú hallal, Kislány békával*) került a lakótelep Jakab Károly (ma Szervíán) utcai óvodájának kertjébe. Néhány köztéri zsánerszoborra

is megbízást kapott: *Anya gyermekével, Hallal küszködő fiú*. Utóbbi alkotása hatalmas harcásával küzdő kisfiút ábrázol. A Múcsarnok mellett 1962-ben tartott szabadtéri szoborkiállítás³⁷ követően, a mészkőből faragott alkotást a XI. kerületben először a Daróci út 38–42. számú épület kertjében, majd 1965-ben az Ulászló utca 78. előtt állították fel, végül 2011-ben a Feneketlen tó melletti parkban kapott méltó elhelyezést.

Életművében jelentős csoportot képviselnek az ötvenes évek végén és a hatvanas évek elején készült épületplasztikai alkotások. A budapesti Rókus Kórház melletti, XVIII. században barokk stílusban épült Szent Rókus-templom 1944–45-ben, majd 1956-ban súlyos sérüléseket szenvedett. Az épületet 1957–58 között helyreállították, és ekkor pótolták a homlokzat elpusztult szobrait is. A főhomlokzat szoborfülkéiben álló Árpád-házi szentek közül Dabóczi 1957-ben *Szent Margitot* mintázta meg.³⁸ Bár a szobor stílusában inkább a római iskola irányvonalához köthető, mégis teljes harmóniával simul a barokk stílusban épült kis templom összképéhez. A debreceni Csokonai Színház homlokzatára *Kölcsey Ferenc* másfélszeres életnagyságú alakját készítette el, amely 1960-ban került a helyére.³⁹ Kölcsey nemesen egyszerű megformálásán a harmincas évek Novecentójának hatása érződik. A budapesti Gellért Gyógyfürdő várócsarnokában a négy évszakot szimbolizáló alakok közül Dabóczi a *Tavaszt* formázta meg 1961-ben. A másfélszeres életnagyságban, fehér márványból kifaragott női akt enyhén erotikus megjelenését a bal lába mögötti antik görög amfora vetíti vissza a mitológia világába. A Magyar Tudományos Akadémia XIX. század közepén épült székházának Duna-parti oldalhomlokzatára 1962-ben az *Archeológia* allegorikus alakját mintázta. A görögös szépségű asszony jobb kezében amforát tart. A budai Várban a volt Királyi palota kívülről újjáépített épülete Oroszlános udvarra néző homlokzatára a második világháborúban elpusztult négy szobor egyikének pótlásaként 1968-ban állították fel az *Erő* kétszeres életnagyságú szimbolikus alakját.⁴⁰ Érdekesség, hogy az erőt megjelenítve Dabóczi nem férfit, hanem nőalakot mintázott, akinek a bal lába mellett lévő pajzson oroszlánfej utal a bátorságra és az erőre.

Fiatal korától kezdve szerette a fát, mindig szívesen faragott. Kedvelte a fa melegségét, a lágyabb formák lehetőségét, élvezte a fában rejlő sajátos színváltozásokat, évgyűrűket, csomókat. Ahogy a fából kibontotta a figurát, szinte megszólalt az anyag.

1961-ben és 1966-ban hosszabb időt tölthetett Franciaországban. Találkozott Giacomettiel, és járt Hans Arp meudoni műtermében. Hazatérése után kispasztikáin új formákkal és anyagokkal kísérletezett. A hatvanas évektől műveit az absztrakció jellemezte, néha szürrealista motívumokkal, esetenként kubista hangvétellel. A *Csapott fej* kispasztikája mellett, jelentős a fából és bronzból egyaránt elkészített *Emberpár*, a cédrusfából faragott *Lunátikus*, valamint a végletekig leegyszerűsített formákat hordozó *Gyász*. Letisztultan modern formanyelvű a diófából faragott *Kubikos* és a *Magány* nőalakja, valamint az *Anya csókja* kompozíció. Alig fél méteres, mégis monumentális hatású, szuggesztív alkotása a kőből faragott *Fájdalom*. Néha az ólom is megihlette (*Gondolkodó* és *Viharban*). Jelentős kispasztikája a hihetetlen indulatokat felszabadító, bronzból mintázott *Kiáltó*. Nagy jelentőségű az 1964-ben kőrtéfaból faragott *Szenvedő Krisztus*, amely gótizáló stílusban, expresszív erővel jeleníti meg a Jézus haláltusáját. A fejszobornak 1978-ban terrakottából és bronzból öntött változata is készült. Utóbbi egy példánya a Kálvin téri református gyülekezet tulajdona.⁴¹ Állatszobrai közül legjelentősebb az *Öklelő bika*, amelynek több változata is készült. Műveiből 1965-ben gyűjteményes tárlata volt az Ernst Múzeumban.

A hetvenes évek elején újraformálta a Kis lovas alakját, ezúttal *Vágta* címmel. Hasonló lovas témájú kispasztikája az ugrató sportlovast ábrázoló *Akadály fölött*. Porcelángyarak számára is készített kispasztikát: az 1958-ban mintázott *Kis kócsag* szobrát Hollóházán sokszorosították. A Zsolnay Porcelángyár számára a *Fésülködő nő* alakját mintázta 1961-ben.⁴²

Köztéri történelmi portréi közé tartozik a *Gábor Áron* Diósgyőrben felállított bronz mellszobra és a *Dózsa György* Apátfalván elhelyezett mészkből faragott markáns mellszobra.

Figyelmet érdemel Dabóczi éremművészete. A harmincas években vívással kapcsolatban készített sport-érmeket (*Italo Santelli, Elek Ilona, Kabos Endre, Honffy Lajos*). Vívó pályafutásának utolsó egyesülete, az *OSC* számára 1958-ban mintázott díjérmet.⁴³ Zenei témájú alkotásai a *Bartók-plakettek* és a *Zongorista nő*. 1965-ben készült *A könyv diadala* előlapján olvasó férfi és nő látható, a háttérben könyvespolccal. Történelmi témájú érmei: *Lackner Kristóf, Johannes Oekolampad*. 1973 és 1978 között éremsorozatot mintázott *madarakról*. Az 1979-es *Archeológia*-érem nagyvonalú kompozíciója egyszerre sugároz erőt és művészi eleganciát.

1967-ben kis telket vásárolt Nagymaroson, ahol a közvetlen kapcsolata a fával olyan különleges alkotásokat ihletett, mint például az *Emberpár*. Élete utolsó éveiben megújuló alkotóerővel dolgozott. Drámai hatású modern szobrai születtek ebben az időszakban. A magyar mondák világát idézi a *Vörös Rébék* és a *Ballada*. Olyan elemi erejű témákat ábrázolt ekkor, amelyek fölöslegessé tették a kidolgozott formát. E művei közé tartozik a *Viszi a víz* és a *Boszorkányszombat* szürrealista látomása. Fából faragott alkotásai közül kiemelkedik a terhes japán nőt ábrázoló *Hirosima*. Szuggesztív erejű a *Rőzsevívő* és a *Bajtársát vivő katona*, míg a *Halak* igazi plasztikai bravúr.

1979-ben Svájcban Bazelben, Zofingenben és Zürichben volt sikeres tárlata. Fából faragott alkotásaiból 1980-ban a budapesti Fényes Adolf Teremben készült kiállítás. A művész azonban nem érte meg a bemutatót: 1980. február 22-én elhunyt Budapesten.⁴⁴ Első feleségével közös sírját a Farkasréti temetőben *Szeretet* című szobra őrzi.⁴⁵ Halála után 1981-ben Tápiószelén a Blaskovich Múzeumban tartottak emlékkiállítást műveiből.⁴⁶

1981-ben bronzba öntötték az *Öklelő bika* 1952-ben mintázott változatát, amelyet a II. kerületi Pitypang utcai általános iskola udvarán állították fel (2000-ben áthelyezték a kerület Fillér utcai óvodájának kertjébe). A XI. Kerület Önkormányzata 2011-ben bronzba öntette *Tavas* című, gipszben lévő alkotását, amely a Tétényi úton kapott helyet.

Budapesten a 2000-es évek elején többször tartottak emlékkiállítást műveiből. 2005-ben a Budapest Galéria óbudai kiállítóházában volt gyűjteményes tárlata,⁴⁷ 2011-ben a Magyar Olimpiai és Sportmúzeumban sport témájú alkotásait láthatta a nagyközönség. 2013-ban a Molnár-C. Pál Múterem Múzeumban első felesége, Palatinus Viktória festményeivel együtt állították ki több kisplasztikáját és grafikáját,⁴⁸ 2015-ben a Ferencvárosi Helytörténeti Gyűjteményben nyílt alkotásaiból időszakos emléktárlat.⁴⁹

Egyenes ember volt és egyenes művész. Híve volt az igaz szónak, a tiszta művészetnek. Nem stílusokban, hanem formákban, témákban gondolkodott. Alkotásai a hazai művészettörténet figyelmet érdemlő, értékes darabjai.

JEGYZETEK

1	Fitz Péter (főszerk.): <i>Kortárs Magyar Művészeti Lexikon</i> . 1. kötet. Enciklopédia, Bp., 1999. 439. o.	5	Andor, Bp., 1935. I. kötet, 227. o.
2	Szamosújvári Sándor: <i>Egy Erdélyből jött szobrászművész élete és debreceni alkotásai</i> . Erdélyi Tükör, 1991/2. 27. o.	6	Tóth Vilmos: <i>Síremlékművészet</i> . Városháza, Bp., 2010. 50–51. o.
3	Wehner Tibor: <i>Modern magyar szobrászat 1945–2010</i> . Bp., 2010. 81. o.	7	Krasznahorkai Géza (szerk.): <i>Kiss György világa</i> . K. n., Bp., 2010. 218. o.
4	Éber László (szerk.): <i>Művészeti Lexikon</i> . Győző		Rajna György: <i>Budapest köztéri szobrainak katalógusa</i> . Budapesti Városszépítő Egyesület, Bp., 1989. 322. o.

- 8 Syoss Zoltán: *Dabóczi Mihály műtermében*. In uő: *Alkonyi órák*. Szépirodalmi, Bp., 1980. 130. o.
- 9 Horkay László: *Közkincsek. Sárospatak szobrai, domborművei, emléktáblái*. Sárospatak Város Önkormányzata, Sárospatak, 1997. 112–113. és 128–129. o.
- 10 Rác Jenő (szerk.): *A hajdúböszörményi Ref. Bocskay Gimnázium értesítője az 1937–38 tanévről*. Nagy Károly Grafikai Műintézete, Debrecen, 1938. 13. és 15. o.
- 11 Gyulai Sándor közlése.
- 12 Diós István (főszerk.): *Magyar Katolikus Lexikon*. I. kötet. Szent István Társulat, Bp., [1993.] 929. o.
- 13 Rada Tibor: *A Magyar Királyi Honvéd Ludovika és testvérintézményei összefoglalt története 1830–1945*. I. kötet. Calgary – Bp., 1998. 616. o.
- 14 N. Pénez Éva: *Dabóczi Mihály*. Művészet, 1965/8. 29. o.
- 15 *Tre artisti ungheresi*. Popolo di Roma, 1939. május 27.
- 16 *Három magyar képzőművész kiállítása Rómában*. Nemzeti Újság, 1939. június 22.
- 17 *A velencei kiállítás megnyitása*. Szépművészet, 1942/7. 183. o.
- 18 G. T. [Gerevich Tibor]: *A XXIII. Velencei Biennale*. Szépművészet, 1942/9. 218. o.
- 19 Fazekas Árpád – Szekrényes András: *Nyíregyháza temetői*. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Temetkezési Vállalat, Nyíregyháza, 1990. 49. o.
- 20 https://www.kozterkep.hu/~21661/Vasvari_Pal_Nyirvasvari_1948.html
- 21 *Utcajelzők*. Szépművészet, 1941/5. 159. o.
- 22 Rajna György: *i. m.* 241–242. o.
- 23 *IX. kiállítás*. Kiállítási katalógus. Műbarát, Bp., 1941. 69. sz.; -y-: *Arcképkiallítás a Múcsarnokban*. Szépművészet, 1942/1. 18. o.
- 24 *Oeuvres de Mihály Dabóczi*. Kiállítási katalógus. Basel, 1979. 145. sz.
- 25 Dabóczi Zoltán közlése.
- 26 *Művészeti Hetek Pécs, 1941. január 4 – február 3*. Országos Irodalmi és Művészeti Tanács, Bp., 1941. 111. o.
- 27 -y-: *A Műbarátok kiállítóhelyiség*. Szépművészet, 1941/6. 180–181. o.
- 28 *97. csoportkiállítás*. Kiállítási katalógus. Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület, Bp., 1942. 59. és 60. sz.
- 29 *A „Műbarát” 36. kiállítása*. Kiállítási katalógus. Műbarát, Bp., 1943. 18/b. és 12/b. sz.
- 30 Kontha Sándor (szerk.): *Magyar művészet*. 7. kötet 1919–1945. Akadémiai, Bp., 1985. Képkötet. 999. kép.
- 31 *A marosvásárhelyi szobor*. Pest, 1943. szeptember 24.
- 32 Diós István (főszerk.): *Magyar Katolikus Lexikon*. V. kötet. Szent István Társulat, Bp., 2000. 831. o.
- 33 Békefi Sándor: *Életem a szétszórtásban*. In: Szabó Ferenc SJ (szerk.): *Üldözött jezsuiták vallomásai*. Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya, Bp., 1995. 286–287. o.
- 34 Szigeti István: *Dabóczi Mihály*. Az Érem, 1958/10. 15. o.
- 35 Pogány Ö. Gábor: *Dabóczi Mihály szobrai*. Katalógus. Ernst Múzeum, Bp., 1956. 33. o.
- 36 Vajna Éva: *Képzőművészeti alkotások Kazincbarcikán*. Művészet, 1960/12. 7. o.
- 37 D. Fehér Zsuzsa: *A Múcsarnok szabadtéri szoborkiállítása*. Művészet, 1962/7. 17. o.
- 38 K. Pintér Tamás – Kaiser Anna: *Budapesti templomok*. Corvina, Bp., 1993. 109. o.
- 39 Sz. Kürti Katalin: *Köztéri szobrok és épületdíszítő alkotások Debrecenben és Hajdú-Bihar megyében*. Hajdú-Bihar Megyei Tanács, Debrecen, 1977. 89. o.; Szamosújvári Sándor: *i. m.* 26. o.
- 40 *Új szobrok a Várban*. Hétfői Hírek, 1968. március 4.
- 41 Erdőssy Béla: *Korunk magyar egyházművészet*. Katolikus Emléktár, Bp., 1983. 65. o.
- 42 Révész Zsuzsa: *Két nagyműltű porcelángyárunk jelene*. Művészet, 1961/10. 17. o.
- 43 Szigeti István: *i. m.* 16. o.
- 44 László Gyula: *Egy derűs kiállítás szomorú megnyitója*. Kézirat, 1980.
- 45 Tóth Vilmos: *A Kerepesi úti temető*. II. rész. Budapesti Negyed, 1999/3. 232. o.
- 46 Szolnok Megyei Néplap, 1981. augusztus 16.
- 47 Kó András: *Dabóczi Mihály, a vivők szobrása*. Magyar Nemzet, 2005. január 29.
- 48 Koppány Zsolt: *Ménesi úti randevű. Dabóczi Mihály és Palatinus Viktória közös kiállítása*. Dunatükör, 2013/6. 86–88. o.; Tóth Antal: *Palatinus Viktória és Dabóczi Mihály emlékezete*. Műértő, 2014. január–február, 4. o.
- 49 M. K.: *Elgondolkodásra készítő szobrok*. Ferencváros, 2015. szeptember 14. 13. o.